

НІ НАЙМЕНШОГО КУСНИКА
КРАЇНСЬКОЇ ЗЕМЛІ ВОРОГАМ!

БОРІТЕСЯ — ПОБОРЕТЕ!
Т. Шевченко

УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДСЬКЕ СЛОВО

UKRAINIAN COMMUNITY WORD

P. O. BOX 103, BROOKLYN 25, N. Y., U. S. A.

НЕЗАЛЕЖНИЙ ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ СУВЕРЕННО-СОБОРНИЦЬКОЇ, ТРУДОВО-ДЕМОКРАТИЧНОЇ
І РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ ДУМКИ.

ВИХОДИТЬ МІСЯЧНО

Видає: Українська Громада імені Микити Шаповала в ЗДА. Редагує: С. Зеркаль і П. Марченко.

Всі листування і пересилання грошових внесків просимо засилати тільки на подану адресу.

Передрук статтів або їх частин дозволяється, але тільки з зазначенням джерела.

Статті підписані власним прізвищем автора, не завжди висловлюють погляди чи становище редакції і за них відповідають самі автори.

Якщо надіслані до вміщення в журналі статті, поезії, наукові праці то-що редакція не виплачує авторам ніяких гонорарів і не вступає з приводу цього в ніяке листування.

Редакція застерігає собі право скорочувати надіслані матеріали і правити мову. Редакція не вступає в ніяке листування з авторами з приводу цього. Незамовлені і не використані матеріали звертаються лише тоді, коли автор матеріалів визначено це собі застеріг і коли долучив заадресовану до себе коверту з відповідною поштовою оплатою.

Рік III.

Новий Йорк, Лютогод 1955 р.

Чис. II/35/.

З М І С Т:

1. С.З. Творець Української історії, нації й держави	Стор. 235.
2. Документ Слави - Відозва Української Національної Ради у Львові	" 239.
3. Загинуло 359 жертв героїв Базару	" 240.
4. А.Ходоровський: Повстань	" 241.
5. 14 листопада 1918 року - день зради	" 241.
6. П.Марченко: Екзистенційне	" 242.
7. О.Треніверсарі: Перемога мистецтва над клерикалізмом і обскурантизмом	" 243.
8. Дмитро Витовський..... Іван Котляревський	" 246.
9. Загальна Рада: День подяки - американське свято	" 249.
10. С.Зеркаль: Минулість і майбутність України. Продовження	" 250.
11. Нові видання: Блудний син. Енциклопедія Українознавства. Легенди	" 255.
12. З Української Преси: "Визвольний Шлях." "Батьківщина"	" 258.

МИХАЙЛО СЕРГІЙОВИЧ ГРУШЕВСЬКИЙ
Академік, професор історії.

Перший Президент Української Народньої Республіки,
Перший Президент Всеукраїнської Академії Наук.
Народився 29 вересня 1866 року, у Холмі, Україна.
Помер 25 листопада 1934 року, у Кисловодську, Кавказ,
від Московсько-комуністичної лікарської практики.

ТВОРЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ, НАЦІЇ Й ДЕРЖАВИ.

29.IX.1866 - 25.XI.1934 - 25.XI.1955.

Перед 21 роками помер проф. Михайло Сергійович Грушевський, Перший Президент Української Народної Республіки... Батько України... Склав навіки натружені руки. Залишив гострі очі геніяльного історика, що пронизували всю тьму віків аж до колиски українського народу, і великого громадянина, що дивився далеко вперед.

Спинилося гаряче серце, що розганяло живу кров по всьому тілу українського суспільства. Перестав працювати велетенський мозок - мозок України.

Нестало найвидатнішого українського історика, найбільшого вченого й громадянина; творця української політичної нації й самостійної української держави. Першого Президента України - Української Народної Республіки, обраного вільними голосами всього вдячного пробудженого нині народу

Грушевський не лише писав, а й творив історію України. Велику, могутню й славу!

Не тільки стягав зо всіх закутків української землі й чужини оточені історичними матеріалами; не лише витягав на світ горні неочінені скарби одвічних надбань та заповітів велетнів культурно - національної та державної традиції української нації, а й вилучував та пропагував найбільш цінні перли українського національного /народного/ ества - живучості, творчості, людяності, громадськості, поступу, самостійності й соборної єдності.

Не лише виколукував, видолубував та шпосив на світ з темних льохів забуття, приривав з чужих рук завоювання - грабіжників старі вишпалі листи документів :вуглої слави й полі України, а й видерав з рук людської тьмоти, насильства, асиміляції живі сучасні українські душі; виводив їх із підпілля національної невідомості виривав народ український з архіву віджиганих націй та ставив у коло живих державно - самостійних народів.

Не лише збирав розкидані, роз'єднані листки нашого :вуглого в могутні томи

"І с т о р і я Р у с и - У к р а ї н и", злитовані генієм гострого аналізу й широкого творчого синтезу в єдиний велічний концент неперервної національної традиції, - а й зводив до купи, організував, ставив до спільної праці й боротьби, звязував ідеалами кращого :вуглого, сучасного й майбутнього та боротьбою за їх здійснення в самостійній соборній державі українського трудового народу нечисленні шми окремих українських одиниць в одну могутню українську націю.

Писав історію :вуглого, творив історію сучасного й клав підвалини історії майбутнього.

Не збираюся тут перелічувати його працю й заслуги наукові, культурно-освітні, громадські, державні. Довить згадати, що імя професора М.С.Грушевського відомо не лише всій Україні, а й усьому політично-освіченому світові. Не лише, як історика, а й як найбільшого громадянина України; першого її президента. Творця й будівничого української держави.

М.С.Грушевський і Україна, її відродження й боротьба за самостійну державу - не розривно звязані в уяві не лише всіх українців, а й чужинців.

М.С.Грушевський - символ політичного відродження української нації в ХХ столітті. Найпопулярніша постать після Тараса Шевченка. Як немає свідомого українця, що не чув би про Т.Шевченка, так немає її такого, який би не чув про М.С.Грушевського. По всьому світу, де тільки лунає українська мова, відомо не імя. Не лише українці, а й противники українців зробили його таким. Грушевський - "імзепиєць", "сепаратист". "Україна Грушевського", "мова Грушевського", "батько Грушевський"!...

Цією символізацією й сипоніфікацією вороги українського відродження хотіли припинити український національний рух; звести його до особи. Та поплілялись! Українці підхопили цю символізацію, взяли імя М.С.Грушевського за свій прапор. І це не тільки не припинило, а лише піднесло український рух. Бо невтопна :зюогранна праця М.С. Грушевського на користь українського відродження, його високі цілі й широкі плани

стали взірцем для кожного українця. Наблизитися до Грушевського; робити те, що він вказує, і так, як він робить, - стало ідеалом і громадською мірою, законом в українському суспільстві. Навіть для тих, що багато де в тому, не погоджувалися з ним.

М.С.Грушевський, як титан збурив до самої глибини величезні маси українського суспільства; псував і направив у новий рух. Своєю невтомною енергією, неослабною працею, незмірними завзяттями, високими цілями.

Нагромадженням гори історичних документів та науковим висвітленням історії України вказав права й природний ґрунт українського руху; а громадсько-політичною енергією, темпераментом, запалюваннми до суспільно-будівничої праці зрушив далеко навколо себе найширші кола українського суспільства й повів їх на боротьбу за самостійність, самоуправу, соборність.

Гострий аналізом політика "з ласки природи" констатував стан сучасності, а великою ерудицією вченого та широким життєвим досвідом невтомного громадського діяча синтезував суспільні процеси, кристалізував у них людську волю й потребу та вказував яскраві напрями для успішного закінчення процесів і задоволення жадаць та потреб.

Темпераментний, високоосвічений, працьовитий, з великою здібністю до гострого й меткого аналізу та широкого синтезу, схильний, як в науці, так і суспільній боротьбі, вічно захоплений наукою та суспільним життям; мало говіркий в приватних розмовах і майже мовчазний на відповідальних громадських зборах; уважливий, але й гостро-критичний до всякої думки; не менший тактик, ніж стратег, а головне - невсипущий ініціатор та інспіратор безчисленних способів культурно-громадської й політичної боротьби за відродження й реалізацію самостійності української нації. М.С.Грушевський був **г о л о в н и м ж и в ч и к о м у к р а ї н с ь к о г о р у х у.**

М.С.Грушевський це ціла програма й система українського відродження. Це - соборність, демократія й суверенність. В цій самій послідовності боровся не на словах, не в декретах, а в реальному житті. На кожному кроці. В громадсько-політичній і науковій праці. Бо без соборності й демократії не може бути й самостійності України.

Науковими працями й конкретно громадсько-політичною діяльністю М.С.Грушевський перш за все створив єдину соборну українську націю. Перетворив австро-патріотичних галицьких "Гирольців Сходу" - Рутенів, Русинів - та Дніпрянських "самоотвержених малоросіян", "православних", "тутешніх", "тоже малоросів" - на "сепаратистичний" революційний єдиний український народ - націю. Заснавав Збруч. Не лише теоретично, а й практично. Родження на Холмщині, освіту закінчив у Києві, а працював у Галичині й на Дніпрянщині.

Український патріот, народолобець, народник, народовець. А тому органічний демократ. Любив українську націю, як батько, для якого всі діти рівні. Все для народу й через народ! Без рівності, без народу не може бути самостійності.

Коли спалахнула світова війна не залишався в Галичині, де "звів гніздо до сепаратизму". Бачив далі, ніж інші. Поїхав на Дніпрянщину, щоб в найтяжчі і найвідповідальніші часи бути в осередку українського народу, в його серці чи хоч близько коло нього.

За революції не пхався на перед. Без нього, що до повороту його зі заслання обрали його головою Української Центральної Ради. Ставши на чолі, не намагався всіх "заговорити", "викупити". Навпаки: замше вислужував різні погляди і синтезував їх, освітлюючи своїм досвідом та ерудицією. Не накидав масам чи особам власного світогляду згорн, а критично виявляв хибні істини; допомагав додуматися до того, що уважав правдою. Все робив спираючись на народні маси, для добра тих мас і через ті маси. З'їзди, з'їзди, з'їзди! Один за другим. Селянські, військові, робітничі, кооперативні, учительські і т.д. Як тільки зробити новий крок - з'їзд. "Вдареюся, повила, об землю! Наберомся духу". І з'їзди збирались, виявляли потреби, бажання й волю народу а М.С.Грушевський формував їх і показував шлях здійснення. - Не він публічно заговорив першим і про самостійність України, а ті з'їзди, але... всі аргументи для піднесення й захисту справи самостійності завчасу дано було ним. В виселках, порадах, довірчих політичних нарадах. Всі шляхи формував він як волю народу.

Пригадайте мену Універсалів:

"Народе Український!"

"Волею своєю ти поставив нас, Українську Центральну Раду на сторожі прав і вольностей української землі... Твої, Народе, виборні люди заявили свою волю так: хай буде Україна вільною". Тому "однині самі будемо творити наше життя"/I Універсал/.

"Віднині Україна стає Українською Народньою Республікою... До території Української Народньої Республіки належать землі...: Київщина, Поділля, Волинь, Чернігівщина, Полтавщина, Харківщина, Катеринославщина, Херсонщина, Таврія..., частини Курщини, Вороніжчини, Холмщини, так і суміжних губерній і областей, де більшість населення українська, має бути встановлена по згоді зорганізованої волі народів. ...віднині на території Української Народньої Республіки існуюче право власності на землі поміщицькі та інші землі нетрудових хазяїв сільсько-господарського значіння, а також надільні, монастирські, кабінетські та церковні землі - касується"../III Унів./

"Народе України! Твоєю силою, волею, словом, стала на землі українській Вільна Українська Народня Республіка... Однині Українська Народня Республіка стає самостійною, не від кого незалежною, вільною, суверенною Державою Українського Народу"... /IV. Універсал/.

Це стиль М.С.Грушевського. Не декрет, а констатування волі народу й фактів життя. І самостійності не декретував. Не спішився запатентувати своє авторство. Не спекулював, не афішувався цією великою історичною справою.

Віддавши все своє попереднє життя пропаганді та підготовці народніх мас до здійснення державної самостійності, - в часи революції, Грушевський не квапився зривати напівдозрілий плід; не спішився розкривати перед противником остаточно, найітимніші, найвищі, найдорожчі цілі. Лише горячково працював для прискіпшення внутрішнього процесу самого дозрівання мас, усвідомлення ними своїх державних потреб; виконання завдань, які покладалися на них історією, революційним часом, обставинами та розвитком подій. Свідомий неминучих наслідків своєї попередньої титаничної праці, спокійно чекав остаточного прозрівання й дозрівання. Більше діла, мало слів. Не прозраджувати противникові головної мети до останнього менту. Поставить несподівано перед доконаним фактом. Витворить той факт не одиницями, а народньою масою. Не в канцелярії, а на вулицях міст і сел.

І тільки, коли "оті раби німі" розбуджені й запалені його вогнем творчого державного будівництва "сали" додумувалися до неликучої потреби, "сали" зривали всенародній гомін про державну самостійність, - М.С.Грушевський, радісно посміхався, горячково допомагав їм формулювати ті бажання у відповідні формули. Іказував шляхи здійснення.

Така, мовляв, воля народу! Не моя, Грушевського, а всього українського народу. Інтелекції, селян, вояків, робітників, учителів, кооператорів і т.д.

І при тім тиха маслива усмішка перемоги. Блискучо-веселій погляд гострих очей. Дотепно-їдка репліка в бік противника, змушеного відступити перед несподіваним глибоким обходом.

Орудкування масами - спосіб боротьби, глибокий обхід - тактика М.Грушевського.

Сили, на які покладался - молодь. Все життя з молоддю. В Галичині й на Дніпрянині; в часи перед війною і в часи революції. В науці, підготовці, пропаганді й боротьбі. Завше оточений молоддю. Рухливий, дотепний, бризкаючий їдкою веселістю - мором як в опокійних обставинах, так і на засіданні Української Центральної Ради під гук гармат.

Б А Т Ь К О У К Р А Ї Н И

Творив, плекав, ставив. Її на власні ноги!

Під гуркіт гармат поспішався вкласти душу в заповіт майбутнім поколінням - Конституцію Української Народньої Республіки.

Коли над будинком Української Центральної Ради рвалася вже московсько-комуністичні шрапнелі, невтомний і безстрашний голова Її твердим голосом відчитував параграф за параграфом складений ним проект Конституції У.Н.Республіки, ставив на

обміркування, голосування її оповідав прийняти. Одноголосно або майже одноголосно.

Як що, мовляв, насильство чужинців і знищить Українську Народню Республіку, нехай знають прийдешні покоління за що їм боролися, за що голови складали, і який їм пляж.

Урочисто звучать слова Конституції Української Народньої Республіки: параграф

1. Відновивши своє державне право, яко Українська Народня Республіка, Україна для кращої оборони свого краю, для певнішого забезпечення права і охорони вільностей, культури і добробуту своїх громадян, проголосила себе і нині єсть держава суверенною, самостійною і ні від кого незалежною.
2. Суверенне право в Українській Народній Республіці належить народові України, цеб-то: громадянам Української Народньої Республіки всім разом.
3. Це своє право суверенне народ здійснює через Всенародні Збори України.
4. Територія Української Народньої Республіки неподільна, і без згоди Всенародніх Зборів в 2/3 голосів присутніх членів не може відбуватись ніяка зміна в границях Республіки.
6. Нація України Українська Народня Республіка дає право на впорядкування своїх культурних прав в національних межах...
12. Громадяне в Українській Народній Республіці рівні в своїх правах громадянських і політичних...
19. Громадянин Української Народньої Республіки і ніхто інший на території її не може бути обмежений в правах слова, друку, суспільня, організації, страйку...
22. Вся власть в Українській Народній Республіці походить від народу...
23. Верховним органом влади в У.Н.Республіці являються Всенародні Збори...
27. Всенародні Збори вибираються загальним, рівним, безпосереднім, тайним і пропорційним голосуванням всіх, хто користується громадянськими і політичними правами на Україні і в них судово не обмежений.
69. Кожна з населяючих Україну нація має право в межах У.Н.Республіки на національно - персональну автономію!...

В кожному параграфі заховано нестерпний дух великого історика і громадянина.

Дух людяности, поступу, свободи!

Старої української народовладної традиції. І коли груба військова німецька сила вимірюючи зброєю вдерлась в будинок Української Центральної Ради з галасом "руки в гору!" - він єдиний М.С.Грушевський, не виконав насильницького наказу: не підняв рук, а демонстративно упер їх в стіл... Не здався грубому насильству! /"Т.У.", 12, 1934/.

29 квітня 1918 року чорносотенна реакція чужа і своя під зверхністю генерала Павла Скоропадського і за допомогою німецької військової сили виривають силою, проти воли українського трудового народу від Української Центральної Ради і Президента М.С. Грушевського державне керування Україною, знищують заведені народні порядки, відновлює старі реакційні царські порядки.

Нарешті 14 листопада 1918 року проголошує Скоропадський федерацію України з монархічними московськими генералами і Московською реакцією неподільну Росію.

Але ще в той самий день, підготовлене Микитю Чуповалом і Володимиром Вишниченком, всенародне повстання і Українську Народню Республіку знову відновлено.

В 1919 році М.С.Грушевський опиняється на еміграції і тут продовжує працю над шлюванням Українського народу. У Відні він закладає Український Соціологічний Інститут, Український Вільний Університет /що в 1921 р. перенесений до Праги, а від 1946 р. знаходиться в Мюнхені, Німеччина/, видає журнали, книжки і збирає документи для чергового тому "Історії Русів - України".

В 1924 р. приходить до остаточного рішення, що його праця, при всяких умовах, може бути корисною для України тільки в гущі самого українського народу, з землі української, тому повертається на Україну, без жадних зречень з попереднього, не як репатріант а як творець, вільний духом.

В окупованій Москвою Україні, в Києві М.С.Грушевський стає президентом Всеукраїнської Академії Наук і під його керівництвом закінчила працю багатьох українських вчених.

Видаються нові праці вчених; книги, збірки, публікації і журнали. Написано і видано IX і X томи "Історії Русь-України".

Москві, московським імперіалістичним збірателям турби народів - Росії, робота М.С.Грушевського неподебається, всіх його співробітників, патріотів українців, арештовується, засуджується і виселяється на каторжні роботи Соловків, Сибіру тощо, а навіть і в адміністративним порядкові.

М.С.Грушевському "радіється" "добровільно" виїхати до Москви. 7 березня 1931 р. М.С.Грушевський виїжджає з Києва і оселяється в Москві, Погодінка, дом Української Академії Наук, будинок число 2-3, призначення ІОІ.

10 березня 1931 М.С.Грушевського арештовують і допроваджують хорого в ІКВД, до Харькова.

12 березня 1931 М.С.Грушевського вже допрошує слідчий ГПУ УССР. По кількох днях перебування під слідством Грушевського повернено до Москви.

Так більш-менш без зачіпок і в спокою, як що можна рахувати за спокій часті відвідування агентами ГПУ, прожив М.С.Грушевський до вересня 1934 року, коли його викликав до себе Л.Каганович на допит. Після цього М.С.Грушевського "добровільно" поселяють в Іслюводську /Кавказ/ в санаторію Комітету Сприяння Ученям. Сюда він прибув 15 жовтня 1934 року. Тут він захорів на карбукул на шиї, як хорого приїї - шуть М.С.Грушевського до хірургічного відділу місцевої лікарні, де керівником був лікар Х у р т і н. Дружина Михайла Сергійовича турбується, щоб поклікати до хорого відомого хірурга Буценка, що в той час перебував у Іслюводську, але Хуртін цього не дозволяє і поспішив сам перевести "операцію". Після цього стан здоров'я М.С.Грушевського раптово погіршується, а покліканий лікар Буценко /без відома Хуртіна/ констатує безнадійний стан.

25 листопада 1934 року, о 5 годині вечером, Михайло Сергійович Грушевський
п о н е р.

Смерть Михайла Сергійовича настала далеко від рідної і милої України, для якої він віддав все своє життя. Тіло Михайла Сергійовича перевезено до Києва і тут поховано. /За "Українським Збірником" ч.І, 1954, Мюнхен/.

Згаданий завершок надзвичайних подій і насильств, обдурення в своїх кращих мріях і надіях, виснажений невтомною працею, в останні роки свого життя був підступно і рафіновано закордований Москвою.

Михайло Сергійович відійшов навіки від нас, тружені руки більше не турбують Москву. Але завзятий конструктивно творчий революційний дух боротьби Михайла Сергійовича, за волю його й державну суверенність Українського народу вітатиме вічно над Україною і прийдешніми поколіннями Української Нації.

Вічна пам'ять і слава Творцеві української нації й Сувереної Української Народньої Республіки - Республіки Трудового Народу Українського! Першому Президентові відродженої України, ЄДИНОМУ ЄДИНАЦІОНАЛЬНОМУ КЕРІВНИКОВІ І БАТЬКОВІ УКРАЇНИ

С.З.

* * * * *

ДОКУМЕНТ СЛАВИ.

І.XI.1918 - І.XI.1955.

По програмі війни в 1918 році, в Австро-Угорській монархії сталася революція. В наслідок того всі слов'янські народи і мадари заявили свою волю до суверенного життя. До боротьби за волю став і український народ в Галичині, Буковині й Закарпатті. Організовані українські легіони - Січові Стрільці, під керівництвом полковника Дмитра Вітовського - стали тою реальною силою, що зброєю і своїм життям здобули тої вічної і невідрушної слави, які виступили зброєю у Львові, в ніч проти 1 листопада 1918 року, а рано у Львові повішали українські національні прапори. Західні землі України проголосили свою суверенність під назвою Західня Українська Народня Республіка.

Як документ слави подаємо відозву Української Національної Ради у Львові, з I.XI.1918.

У К Р А Ї Н С Ь К И Й Н А Р О Д Е !

Голосило Тобі вість про Твоє визволення з віковичної неволі. Від нині Ти господар своєї землі, вільний горожанин Української Держави.

Дня 19 жовтня Твоєю волею утворився на українських землях буваючої Австро-Угорської монархії Українська Держава й її найвища власть Українська Національна Рада.

З наступного дня Українська Національна Рада обняла власть у столиці місті Львові і на цілій території Української Держави.

Український Народо! Доля Української Держави в Твоїх руках. Ти станеш, як непобідимий кур при Українській Національній Раді й відіпреш всі ворожі замахы на Українську Державу.

Якни будуть установлені органи державної влади в законнім порядку, українські організації по містах, повітах і селах мають обняти всі державні, краєві й громадські уряди і в імені Української Національної Ради виконувати власть.

Де цього ще не зроблено, дотеперішні неприхильні Українській Державі уряди мають бути усунені.

Всі жовніри української народности підлягають від нині виключно Українській Національній Раді і приказан установлених нею військових властей Української Держави. Всі вони мають стати на оборону Української Держави.

Все здібне до оружжя українське населення має утворити боєві відділи, які або ввійдуть у склад української армії, або на місцях оберігатимуть спокій і порядок, особливо мають бути оберігані залізниця, пошта й телеграф.

Всім горожанам Української Держави без різниці народности і віроісповідання запоручається горожанську національну й віроісповідну рівноправність.

Національні меншости Української Держави - поляки, жиди і німці - мають вислати своїх відпоручників до Української Національної Ради.

Аж до видання законів Української Держави обов'язують дотеперішні закони, наскільки вони не стоять в противенстві до основ Української Держави.

Як тільки буде забезпечене й укріплене існування Української Держави, Українська Національна Рада скличе на основі загального, рівного, безпосереднього і тайного виборчого права Установчі Збори, які рішать про дальшу будучність Української Держави.

Склад утвореного Українською Національною Радою кабінету і його програму оголоситься.

Український Народо! Всі свої сили, все посвяти, щоб укріпити Українську Державу.

* * * * *

ЗГАДУЄМО 359 ЖЕРТВ ГЕРОЇВ БАЗАРУ: 21.XI.1921 - 21.XI.1955.

4 листопада 1941 року почався Другий світовий похід українських військових відділів з "союзницьких" польських таборів смертні на Україну, під командою отамана Ю. Тютюнника. Нажаль, як досвідчують документи, було воно прозраджено московсько - коуністичним окупантам України, і тому воно, хоч героїчне та патріотичне, закінчилося трагічно.

20.XI. з переважаючими окупантськими силами група повстанців звела останній бій недалеко містечка Базар, на Волині: була розбита і взята в полон.

21.XI.1921 цих українських полонених воїнів з наказу Москви засуджено до смерті і тогож дня всіх їх, в числі 359 душ, розстріляно в м.Базарі та викнуто до однієї ями. Смерть українських патріотів, що боролися за Волю і Сувереність України, є трагедією нашої Батьківщини, яку спричинили нам наші ворожі Москва і Варшава, Букурешт і Вудапешт. Відповідальні за ці трагедії й ті, що вислали цих героїв на вірну смерть, орієнтуючись на одного ворога, хотіли побити другого ворога. Орієнтація завжди шкід-

вання повинні, безумовно змінитися. На інших принципах федеративних повинна бути відновлена давня могутність і сила всеросійської держави. В цій федерації Україні належить зайняти одно з перших місць, бо від неї пішов порядок і законність в краю і в її межах перший раз вільно віджили всі пригнічені й пригноблені большевицькими деспотизмом громадяне буншої Росії. Від неї-ж вийшла дружба і єднання з славними Всевелжкими Доном і славними Кубанськими та Терськими Козацтвами.

На цих принципах, які - я вірю - поділяють і всі союзнники Росії, Держави Згоди, а також якіми не можуть співчувати без винятку інші народи не тільки Європи, але й всього світу, повинна бути збудована майбутня політика нашої України. Її перший належить виступити в справі утворення всеросійської федерації, якої кінцевою метою буде відновлення великої Росії. В досягненні цієї мети лежить запорука добробуту, як всієї Росії, так і забезпечення економічно-культурного розвитку цілого українського народу на міцних підставах національно-державної самобутності. Глибоко переконаний, що інші шляхи були б загибілью для самої України, я клянчу всіх, кому дорога її майбутність, тісно зв'язана з будучиною і щастям всієї Росії, з'єднатися біля мене і стати грудьми на захист України і Росії. Я вірю, що в цій святій патріотичній справі ви громадяне й козаки України, а також і решта людності, дасте сердечну й могутню підтримку.

Новосформованому нашої кабінетові я доручаю найбільше виконання цього історичного завдання.

Павло Скоропадський.

Україна, як суперечна держава перестала існувати! Але ще цього самого дня сталося всенароднє повстання Українського Трудового Народу, підготовлене найкращими і найвідданішими патріотами України: Володимиром Випинченком і Микитой Шаповалом, сформована інша Директорія взяла провід повстання і проголосила відновлення Української Народньої Республіки.

14 грудня 1918 р. "гетьман" П.Скоропадський втік до Німеччини, а Українські війська з Директорією і новим урядом увійшли в Київ.

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

П. Марченко .

Е К С Д И М Е Н С І Й Н Е .

Співа машина серенаду,
а вука вгрузли в енциклопідю,
нечутий в гукоті вантажників,
орган зірвався із мотузу віків.
На стику мета й пара створилось орто, -
шпурнуло супра геть за борто.
Циклон і антициклон драмати
універсалили шахи й мати.
Союзи й ліги упали в транс,
тасуючи преферанс.
Артикул поети і мистці
взялись за ізотопи:
тропи, тропи, тропи...
Авторитети
пошились у портрети
і розмовляють у тет-атети.

Українська Центральна Рада 20 листопада 1917 року проголосила ТРЕТІЙ УНІВЕРСАЛ:

"Віднині Україна стає Українською Народньою Республікою..."

...: від нині на території Української Народньої Геспубліки існує право власності на землі поміщицькі та інші землі негродових хазяйств сільсько-господарського значіння, а також надільні, монастирські, кабінетські та церковні землі - касується... є власність всього гродового народу і мають перейти до нього без викупу."

ПЕРЕМОГА МИСТЕЦТВА НАД КЛЕРИКАЛІЗМОМ І ОБСУРАНТИЗМОМ.

/Уривок із розвитку драматичного мистецтва/

"Імператор Константин /1/, найбільш опритний зо всіх римських імператорів, правив сам від року 325 аж по 337. В продовж його правління відбулися дві події, які мали змінити цілу історію Європи. Рим перестав бути столицею імперії і Візантія/2/ або Константинополь, як її потім називали, зайняв його місце. І офіційно Християнство стало фаворизованою релігією в імперії.

Нова віра відразу приступила до приведення її дому /Римської імперії. О.Трин./ до ладу. Всякий слід старого стану справ драстично вигладжувався. Тому, що драматична сцена була завжди найбільш популярним приємним провадженням часу для мас, вона мусила перша витерпіти лютість нових клерикальних авторитетів. Всі цивільні театри замкнено і артистам заборонено під страхом кари смерті практикувати їхню професію. Коли вже не пошлалися жадної можливості праці цим бідним "нечистим духам" вони були змушені підти в підпіллі і від цього моменту ця дієва професія деградувалася до розряду вагабундів ілегалного контрабандного ремесла, які вандрували від села до села, від міста до міста, даючи принагідні вистави в якомусь захованому льохові, або в опущеній stodолі, де вони були певні, що поліція не виявить їхнього місця і не потягне їх до тюрми.

Але настільки велика була любов народу до цього виду розваги, що протягом всіх ранніх століть Середніх Віків ці нещасні артисти /малюкарі/ проказалися у стані продовжувати традиції мистецтва, яке вже мало історію, сягаючу даліше ніж тисячу років назад. І коли шаління перемоги зрештою себе витратило, Церква теж почала пізнавати, що в зруйнованню сцени вона позбавляє себе форми публічної пропаганди, яка під власним керівництвом могла би принести велику користь поширенню деяких доктрин, які на рід в загальному дуже повільно сприймає, бо ніколи не був у стані зрозуміти їх.

І от, приблизно, в десятому столітті нашої ери ми спостерігаємо наслідки помалого відновлення сцени, бодай у формі дуже відмінної від тої, що процвітала в дні Софокла і Платуса /3/. Зокрема то правдиве про Англію, де побожні черниці та ченці обернулися в драматургів і за поміччю своїх невеличких містеріяльних грів обізнайомилися прикхожан зі життям святих і мучеників та давали їм невиразне уявлення про чудеса цих святих чоловіків і жінок, яких довершилися вони протягом свого перебування на землі.

Однак і на континенті драма почала вже прибирати ознаки нового життя. Та це ще не вказувало на толерування професіонального артиста. Він залишався бідним, пригнобленим бласнем на рівні з цирковими акторами, тренуваними псалми і вандрівними музикантами, бо всяке сценічне представлення давалося тепер самими священиками і церква була сценою їхніх активів. Поступово ці вистави становилися більш і більш розроблені для Великодньої Неділі або для свята Глупих /масляний тиждень/, яке припадало на середню злилу. Тоді давалися повні вистави, часто пересипані уривками святих пісень.

Роб така розвага не могла нічого стратити на своїй духовній характері уживалося латинської мови. Однак, рано в продовж одинадцятого століття у Франції латинь опущено на користь ріднієї мови. Тому що відвідування таких вистав зростало з року на рік, не було вже більш можливо давати їх в середині церковної будови. Низький дерев'яний кін через те будувалася на зовні біля церковних дверей, де духовні перекладали свої гри з чудами і своїм так звані "мораліти", скорочений вид драми, де ясно показувалося, що життя присвячене святим ділам і побожним роздумуванням повинно переважати як найбільше над турботами про себе і гріхом...

Головно Франція взяла провід в цій новій і інтересній формі мистецтва. /Драматичного мистецтва професіонального, а не церковного. О.Трен./ Як Провансаль у південній Франції перша повернулася до необроблених форм музичальної розваги, так ціла країна вітала зновупоявлення професіонального артиста /актора/ як поважаного члена суспільства.

Духівництво все ще вживало догляду над всіма такими виставами, але цивільні

авторам дозволялося вже писати гри і студенти університетів і приватні громадяне почали заступати священників, котрі раніше сповняли всі ролі. Поступово ці цивільні грачі набули такого значіння, що наспівувалися змагатися зі своїми клерикальними суперниками. Як же-ж вони зауважали, що випадковий кусник жартівливого "сміху", вишаний до святого тексту, заповнював пришедення всіх глядачів до аплодисментів, то стали детально розробляти свої жартовані імперсонації /наподіблення інших персон/. Раніш, ніж хто собі усвідомив, що власне трапалося, французька аудиторія вже трипалася своїх місць під час спостереження фарсів, перепроводжують перед їхніми захопленими очима.

Але кінець кінцем релігійна гра трансформувалася у регулярну драму в Англії, не в Франції, не носючи далі жадної подібності до старих мораліт. То, очевидно, сталося в бігу того самого періоду, коли нова музика розвинулася зі старої грегоріанської пісні /Тут ходить о розвиток сучасної вокально-музичної записи - нот, яка розвинулася з музично - вокальних записів грегоріанських пісень /4/. Нова музика повстала з народних музик, що автор не раз підкреслював у своїй пізніше зазначеній праці, з якої взята ця виписка. О.Трен./.. Обидві ці зміни призведені новою менталітотю, яка в свою чергу була вислідом занепаду середіє - вікової моди думання й життя та підросення комерційної середньої класи, вже більше незалежної у своєму прожитку на добрій волі ні від Церкви, ні від місцевих великих землевласників.

Якийсь Джон Гейвуд, здається мав бути генієм, бо він зробив для сцени те, що Хоскін-дес-Прес виконав для музики. Він звільнив драму від старих релігійних обмежень. Розбірливо запозичуючи від своїх французьких попередників, він далі вже не задовольнявся старими та нудними історіями про святих і мучеників, а замінив їх звичайними чоловіками й жінками, такими, якими можна їх подибати кожного часу дня й ночі на вулицях якогось нашого рідного міста.

Тим часом в Італії відродилося загальне зацікавлення до всього, що пов'язано з античними світом. Воно теж притягувало увагу людей до великого скупчення театральної літератури, що більш ніж тисячу років лежало сховане в книгарнях кількох монастирів. Уже впродовж першої половини чотирнадцятого століття якийсь Альбертин Мусаті, народжений в м. Падуа, вживав кону як середника перестороги своїх співгромадян падуїчан проти замахів на їх свободу, за яку вони мусіли сракуватися перед Кан Гранд делла Скала, друга й приятеля Діте і людини великої сили в конкуренції міста Верона. В цьому він тільки наслідував приклад Петрарка і папи Кліуса II, про которого говориться, що він перед обранням його на високий уряд, трохи бавився в писання досить забавних комедій. Але так як у сфері малювання, найвище технічне майстерство розвинулося саме в початку, так і в галузі театру, найбільший зі всіх драматургів об'явився негайно після відродження цієї форми розваги, що вже була признана за легітимну галузку мистецтва. Я застосовуюся, зрозуміло, до Вільяма Шекспіра.

Не те, щоб його найбільші попередники вживалися невеликими працівниками. Навпаки, багато з них посідали великі здібності. Одначе, вони все ще находилися у свідомості перебування в країні, до офіційний акт парламенту оголосив усіх публічних грачів за проїждівитів і вагабундів позбавлених толеранції, наколи вони не в службах якогось лорда.

На шастя, багато лордів були закохані в добру виставу і деякі з них пішли так далеко, що сполучили свої зусилля з метою побудування регулярного дому гри, Шоредни Театер, у якому потім всі п'єси маестро Шекспіра показувалися на сцені.

Про те сцена все ще мала таку суцільну репутацію, що жадній жінці не дозволялося стати артисткою. Всі жіночі ролі гралися молодими хлопцями, факт, який застосовується до багатьох ролів у грах тої доби, де шестування героїні спотворювалося молодими вродливими хлопцями.

Відтак прийшов Шекспір Вільям /1564 - 1616, англійський письменник, найбільший драматург світу/ і в тому лежить його безсмертна заслуга, що він просто силою свого генія підніс обое, трагедію і комедію з тої низької пошани, яку їм уділювали від часу паду Римської Імперії. Він підняв їх до вершу досконалости, при котрій майже неспідо-мо вони почали здобувати захоплення і міре захоочення у кожного, якого точка погляду

ще цілком не обернулася у релігійні упередження".

(The Arts Written and Illustrated by Hendrik Willem Van Loon. New York 1937. Page 397-401).

- - - - -

Але остаточно драматичне мистецтво перемогло клерикалізм і обскурантизм пануючих в суспільстві елементів та завоювало місце в суспільстві, яке тримало аж до нині, у Франції за правління короля Людовика XIV, завдяки праці й пам'яті артиста й драматурга Мольєра і плеяди його співпрацьовників.

То відноситься не стільки до написаного ними, стільки до піднесення ними гідності професійного артиста. Сучасному досягненню драматичним мистецтвом найбільшої пошани між іншими видами мистецтва, воно обов'язано праці артистів і драматургів, сучасників Мольєра, та йому самому, та підтримці зі сторони Людовика XIV. Найсильніший того часу в Європі потентат і автократичний деспот ретельно старався про розвиток театру чи взагалі дієвого мистецтва у Франції, в якому дозволялася навіть і політична сатира.

Якби доводами керувався Людовик XIV не тільки допускаючи розвиток публічного драматичного мистецтва але й протегуючи йому. Людовик XIV дуже захопився ідеєю власної репрезентації себе, як голови держави. Він ідентифікував свою персональність із державою. Від нього вийшло відоме автократичне речення: "Держава - це я". Йому здавалося: все, що він робить є репрезентацією його власної і його держави. То ж він хотів репрезентувати себе як можна в кращім світлі і тим піднести і культурний престиж Франції перед тодішнім цивілізованим світом. В галузі мистецтва, зокрема театру, то йому пошлося як найліпше. Французькому деспотові не уникло: драматичне мистецтво є найбільш могутній середник для розбудження й ведення людських емоцій, для викликання у людини власного осудження про різні а в тім числі і суспільні явища та про бажане їх спрямування. Найбільш успішні драматичні вистави є ті, в яких спостерігаюча аудиторія відчуває себе ідентифікованою з відбуваючимся на сцені, з тим, про яке найпересічніший глядач скаже собі: - так самісеньке відбувалося і зі мною, або тіж самі речі можуть в такий же самий спосіб, як вони відобразяться на сцені, трапитися й мені. - Реагуванням суспільства на сцену відкривається в його характері. Через драматичне /і взагалі дієве/ мистецтво ліпше пізнати настрої та ментальність громадян, ніж через тисячі плачених інформаторів. За помітчу його теж вислідно /з особа у випадку підпорядкування драматичного мистецтва епігонізму/ впливається на настрої і думки суспільства. Кілька століть боротьба центральної влади з феодалами привела до концентрації державно-політичної влади в одних руках - монарха. В наслідок цього у Франції виникла абнормально чисельна орда шляхетської класи, посідаюча майже виключно земельну власність, /Нобіліта, позбавлена політично-державних функцій/. Для марнування часу цій гуляшій публіці придумувалися різні розваги, включаючи і драматичне мистецтво. Людовик XIV багато витратив з державної скарбниці Франції на своїх помпадурів /5/. Про них французький учений і письменник Дідерот писав, що вони вичерпали Францію на людей і на скарбниці та зруйнували її політичну й господарську систему. Обзаведення помпадурщицею Людовик XIV прираховував до власної репрезентації. Впливу помпадурів а теж і ласости нападків феодалів бачити на сцені красних, вродливих жінок не мало завдячується допущення на публічний театральний кон виконання жіночій жіночих ролей, яке з ризиком власної небезпеки практикували шидрівні театри. Від доби Людовика XIV артистка на сцені і взагалі артистка стала, принаймні на зовні, найбільш респектованою особою у культурнім суспільстві. Короля наподоблювала шляхта як у помпадуршах, так і в протегуванні драматичного мистецтва. Садіба кожного більш-менш заможного шляхтича в мініятурі нагадувала королівський двір із помпадуршами і сценічними зарядженнями, які стали црхою шляхтичів. Король не помітився: культурно репрезентативний вплив Франції поширився далеко поза її межі.

По всій Європі появилися помпадурші і театри, в принашеннях яких відбувалися не тільки драматичні вистави але й інші види дієвого мистецтва. Навіть у малокультурній Московії помпадурші та театри перейшли в побутовий як у столицях, так і в садибах поміщиків. Не малу роль відігравала тут і політична автократична демагогія, аби показати середнім класам, що влада дбає і про них. Вкортці, від часів Людовика XIV драматичному мистецтву в усіх його розгалуженнях відкривається шлях всебічного розвитку. Це не значить відмовлення влади від впливу на нього. Вона задулювала і драматисти і мистців драматисти в її інтенціях, але поруч з цим вона пропасовувала дійсне, правдиве мистецтво, яке було виразником суспільства та передових у нього ідей. Покласти на мистецтво певну й тверду руку від цього часу обскурантизм влада і клерикалізм не пасілювалися. Навіть найбільший зі всіх деспотів у XIX столітті, самодур із самодурів, безграмотний жандарм, держшюрда, Московський царь, Микола I не наважився відверто тягатися із драматичним мистецтвом. Він не заборонив публікації драми "Ревізор", твору геніального письменника українського Гоголя і комедії "Горе від ума" - московського письменника Грибєдова, які відкривали всю гниль і несуразність та цілковиту непридатність тодішнього московського політично-державного й соціального устрою, чим закінчували в основах, той політично-суспільний лад, який цей московський жандарм і держшюрда, Микола I очолював. Персональна амбіція Людовика XIV в його підтримці драматичного мистецтва заявила себе далеко не останнім фактором. Двоє бажали спонукати його скеровувати свою діяльність і в цьому напрямкові: спонукати культурний світ визнати його за найбільш освічену й культуру людини, непотільну в своїх започаткуваннях / в зовнішній політиці він був невдаха / і покласти по собі вічну пам'ятку. Д а л і ст. 247.

Д М И Т Р О В І Т О В С Ь К И Й ,

полковник Українських Січових Стрільців, військовий міністер Уряду Західної Области Української Народньої Республіки, член Української Радикальної Партії Галичини, великої сили діяч і борець у часи Української Революції і боротьби за Україну, Голова Українського Краєвого Військового Комітету, який перенів листопадову революцію 1918 р.

Народився 1887 року в селі Медусі, коло міста Галича /Галичина/. Один з організаторів утечі з в'язниці Миколая Січинського, що вбив галицького намісника графа А.Потоцького 12 квітня 1908 року у Львові, належав до тих 101 студентів, що мали процес пов'язаний з убивством Потоцького, активний учасник української боротьби за укр. університет у Львові, організатор студентської демонстрації у Львові в 1910 році, під час якої польські шовіністичні студенти вбили українського студента Адама Коцька.

За світової війни організатор Січових Стрільців і був з ними та боровся разом з ними за волю України, аж 1 листопада 1918 року він перший обсадив Львів і встановив у нього за 600 років перше в перший раз українську державну владу. В цій владі він займав становище військового міністра, в ролі якого і став організатором Української Галицької Армії.

Будучи посланий у Париж як член Української Мирової Делегації на Мирову Конференцію, після скінчення своєї праці повертав літаком разом зі своїм ад'ютантом чотаром Чучином. Літак на польсько-німецькій границі заплутався /поляки обстріляли/ і впав в ераплані на землю і при цій катастрофі загинув разом з чет. Чучином. Поховано їх дня 14 верня 1919 року в Берліні /забитися 8.VII.1919 р./.

І В А Н К О Т Л Я Р Е В С Ь К И Й ,

батько нової української літератури, помер 10 листопада 1838 року, проживши 69 років. Він перший почав писати українською мовою, перед ним і при ньому писалася старою українською мовою, подібною до церковно-слав'янської. Написав: "Вієда", "Наталка Полтавка", /українська оперета/, "Москаль чарішник"/гулюреска/, "Ода до князя Куракіна" і інше.

Людвиг XIV візнавався не аби якою амбітністю, уславлення себе в бучах і в майбутності витворенням для себе пам'яті. Він уславив себе не пірамідами, а Версалем та дрібнішими версальками в різних місцевостях Франції для своїх пошадур і зруйнував господарку своєї держави. Але порушивши пам'ять він залишив по собі збільшення мистецтва і його драматично дієвих видів від клерикальних дут. В цій площині політично автократичний обскурантизм розійшовся з клерикальним. На мистецтві урвалася їх симбіоза, хоч існувала та існує в інших ділянках. Політичний обскурантизм: Людвиг XIV стронів до популяризації себе. Популяризація себе в церковних казаннях і в будівництві величезних церков його не захоплювала. То робили цілі Середні Віки його попередники. Він хотівся мистецтва з метою використати його про себе. На мистецтво він задивлявся як на якесь легке опрощення. Використовування політично автократичного обскурантизмом мистецтва спричинилося його індіферентної формальності й безвиразовості та пристосування до смаку обскурантів. Але поруч з цим, завдяки здобуттю мистецтвом належного його місця й значіння, в ньому почали розвиватися зародки правдивого мистецтва, що не грає у одну дудку з обскурантами каліфами. Обскурантне засліплення і собезакханість Людвика XIV та його шляхти запленили надобачання ідеї наблизення небезпек майбутньої революції, яка відчувалася у наєверх нейтральному драматичному мистецтві і в глядачів середніх клас. Переведення політично-соціальних реформ їм не припадало в голову. То, на що не звертали уваги король і його шляхта добре спостерігала клерикальна організація. Вона де тільки могла, під всяким приводом запобігала більшому розвитку драматичного мистецтва, намагаючись не випустити його зі своєї орбіти. Та скоро поросвідчалася в зростання сили суспільства, в надаромності своїх намагань й відмовилася від безпосереднього втручання в справи мистецтва, обіжкуючись на застрашачі казання своїм віршам. Доба Середньо-вікової гонимості пропала назавжди.

Архидієпископ Паризу своєю владою затримав виставу п'єси Мольєра "Тартюф" на цілих півтора року. На домагання короля вистава відбулася. "Весь Париж ідіг радіти з витонченої атаки на смертолюбний гріх гіпокрізії", але архидієпископ не подарував Мольєрові своєї прогрі. Користуючись з нагоди наглої смерті Мольєра, яка не дала йому часу до запричастення, архидієпископ відмовив офіційній церковній похорон помершого драматурга. Дружина Мольєра звернулася до короля. На його інтервенцію артиста похоронили згідно обряду католицької церкви, але після заходу сонця без оголошення похорону, тільки кажани випростали свої блакові крила і літали над місцем похоронної церемонії. Можливо, що архидієпископ хотів наочно показати своїм віршам, яка страшна кара чекає на того, хто не підлягає докриттям клерикалів, прагнучи всупереч їх настановам та не й до того торкався гіпокрізії їх ординаторів. Нечисті душі, мовляв, у образі живих тодішніх кажанив потерпляче шартують над грішною душею помершого ізгоя, аби моментально по закінченню похоронного обряду затагати їх у негасяче покло.

З вибухом Французької Революції драматичне мистецтво закріпило, заповнило й зміщило свій вільний шлях, здобутий тяжкою боротьбою, за який воно змагалося з клерикальним і автократичним обскурантизмом майже півтори тисячі років. З порівняно для нього боротьби воно вишло переможцем. Від цього моменту обоє обскуранти віддалися дужки і наміру про підсилювання собі драматичного мистецтва та випомнення його своїм змістом і подавля його своєю виразовості. Про ліквідацію його у них не повстає навіть і гадки. Їм поллялося хіба тільки стояти осторонь процесу, який вони по своїй обскурантній природі неадібно сприйняли, і одні злісно сичати, а другий з гіркістю оскаржувати цей процес у своїх штучно-риторичних казаннях.

Примітки: /I/ Константін I, Волинський, візантійський і римський імператор /312-337/. Сын римського імператора Констанція Хлора. Переміг над римським імператором Максиміаном під Рімом за допомогою християн спонукала його видати Миланський едікт /313/ який урівнювалося християнство з поганством. Керував тоді духовними й світськими організаціями справами єдиної тоді офіційної церкви. Скликав Перший Церковний Собор в н. Німеї. Об'єднав цілу Римську Імперію під своєю владою /Один з його попередників, імператор Діоклетіан Імператор з причини

ліпшого адміністративного управління волицезною імперією поділяв її на дві частини: східню й західню. Констатин I переніс столицю імперії до м. Візантія, яке по нині названо Константинополь. Мати Констатина I, св. Гелена, слов'янка, родом з місцевості, де тепер знаходиться м. Ніш, колись столиця королівства Чорногорії, тепер в Юго-Славії. Закладає церкви в Римі, в Єрусалимі та по інших містах. Після легенди знайшла хрест, на котрому був розіп'ятий Великий Назарей.

/2/ Візантія або Константинополь /Новий Рим/, у слов'ян Царгород, нині Істамбул. Одно з найстарших міст в Європі. Просторовість цього міста була осаджена перед десяти століттями до християнської ери. В 657 р. ^{срн} халкоу-авантюрніст грек, на ймення Бізас /Бізас/ заложив у цій місці фортецю, яка по нині дістала назву Візантія. Пізніше Спарта і Атини змагалися за посідання м. Візантія. Місто держало сторону Атен, потім македонці приєднали фортецю до своєї території. Нарешті вона була інкорпорована до Римської імперії. У 196 р. римський імператор Септій Север зруйнував фортецю. Імператор Константин поновив її і зробив столицею імперії, назвавши її Новим Римом у 330 році.

Візантією називалася теж Східня Римська Імперія. Вона повстала після смерті імператора Теодора Великого в 395 році. Він розділяв імперію поміж своїми синами: Аркадієм /Схід/ і Гонорієм /Захід/. Від цього моменту Східня Римська Імперія почала розвиватися власним життям шляхом і одержала після своєї столиці назву Візантія. Візантія займала простір Балкан аж по Дунай, Передню Азію та Єгипет. Витримала всілякі поротурбації і погроми аж до 1453 р. В цій році турки османі здобули Константинополь і Візантійська держава перестала існувати. Константинополь турки зробили столицею своєї держави і назвали Стамбулом /Істамбулом/

З Візантією пов'язані двоє понять, які зазначаються одним терміном візантизм: а/ Візантизм - така утрата відношень між державою і церквою, при якій хоч церква і користується розсяглим привілеєм в державі, але найвищою головною церквою і суверенним вирішальником в справах церковних є світський володар. Імператор був власне папою. Звідси термін цезарополітизм. Ідею цезарополітизму перебравли і зреалізували в середні віки єпископи /Пали Римські/ а з ними і очолювана папська Римско-Католицька Церква. В Середні Віки у Західній Європі Пали Римські зорганізували феодальну теократичну державу, в якій найвища духовна і цивільна влада належала Римському Єпископові - Папі. І тепер папа є сувереном Ватиканської держави. Тому організаційну систему Римско-Католицької Церкви називають часто папо-цезарізмом.

б/ Візантизм у мистецтві: закованість, зачорненість, без життя, фантазії і мистецького почуття. Назва повстала в добу занепаду візантійського стилю. Крім того терміном візантизм зазначаються пересадочна та недостойна поведінка до людей зайнятих вищою суспільною діяльністю, як також і надмірно обрядовість та розкіш.

/3/ Софокл /497-406 перед Христом/ один з найславніших стародавніх грецьких письменників. Написав 113 драмат, найславніші: "Антигона" й "Цар Едіп". Реформатор старогрецького театру.

Плавт /250-184 п.Хр./ римський письменник. Написав комедії, збереглося 21.

/4/ Григоріанські пісні. Від часу повстання християнства поволі розвивалося безліч християнських співів. Наступив повний хаос локально-музичний. Папа Григорій Великий /540-604/ дофінітично упорядкував по одному співу всі церковні пісні, для всіх церков, які йому підлягали. Звідси церковні пісні, які співаються після співу, приписаним Папою Григорієм називаються г р о г о р і я н с ь к и м и. Григоріанський спів визначається імпресивною монотонністю.

/5/ Помпадурша. французькі королі, головні Людовик XIV /1686-1715/ і Людовик XV /1715-1774/ побіч легітимної дружини тримали при собі коханки, які намагалися в той чи інший спосіб впливати на державні справи Франції. Найбільший вплив на

/Проблема землі і влади/

В дні 5-7 липня, н.ст., 1917 р. відбулася Перша Сесія Всеукраїнської Ради Селянських Депутатів, на якій було прийнято таку ухвалу з приводу появи І Універсалу Української Центральної Ради:

"Прийнявши на увагу те, що в Полтаві, Києві та інших містах України трудові люди неукраїнської національності приєднуються до українського трудового народу в творенні автономного ладу на Україні і боротьбі за трудові інтереси всього народу, - Всеукраїнська Рада Селянських Депутатів вітає цей братерський ступінь неукраїнської демократії і висловлює побажання, щоб трудові люди цих всіх національних меншостей на Україні як найскорше послали своїх депутатів і там, разом з українським трудовим народом, стали до творення нового вільного і справедливого життя на Україні". /Християк, І, ст.89/

Така ухвала повстала в наслідок того, що в великих містах України, зокрема в Києві, настали національні суперечки. Стара царська бюрократія, що залишилася на своїх теплих місцях і була в переважаючій більшості московська ніяк не могла припритися з бажання автохтонного населення України - українцями і старалася все скерувати на шлях неподільності відміркої російської імперії, яку так старанно зберігало Тимчасове Правительство Керенського.

29.VI.н.ст., 1917 р. Временне Правительство в Петрограді, ігноруючи Українську Центральну Раду, звернулося до українського населення на Україні з відозвою писалося:

"...Завойовання революції в небезпеці... зібрати Всенародні Установчі Збори, на яких всі народи,, висловлять свою волю... Це і Ваше завдання, Громадяне - Українці. Хіба ви не частина вільної Росії? Брати Українці! Не йдіть же необачно шляхом роздроблення сили визволеної Росії! Не відривайтеся від загальної Батьківщини! Не розколюйте загального війська!... Нетерпеливі: бажання: зараз же зніщити форми державного ладу України не завдавайте смертельного удару всій державі і самим собі. Погибель Росії буде потім і вашої справи. Нехай остаточно вирішення всіх суспільних питань вони лишатся для недалеких вже Установчих Зборів"/Християк, І, ст. 90/

Але ця відозва, після всіх тих погроз, ігнораций, торгів тощо, вже не зробила ніякого враження і успіху. Українське трудове населення відкинуло зі всією рішучістю слова підозри. Тільки тепер Временне Правительство остаточно переконалося, що шесті заколот і підорвати довіря трудових мас до Української Центральної Ради не вдалося.

На цю ініціативу Всеукраїнська Рада Селянських Депутатів зареагувала резолюцією:

"Заслухавши і обміркувавши відозву Тимчасового Правительства до українського народу, Всеукраїнська Рада Селянських Депутатів вітає відозву бажанням російського Тимчасового Правительства порозумітися з українським трудовим народом, але не знаходить в ній задоволення тих домагань, які передала Правительству Українська Центральна Рада та до яких приєднався Першій Всеукраїнській Селянській З'їзду, - через те постановляє:

1. Все трудове селянство на Україні і далі повинно вести організаційну роботу, і, еднаючись коло Української Центральної Ради, під її проводом творити вільне автономне життя на Україні разом з усім трудовим народом національних меншостей української землі.

2. Разом з тим Всеукраїнська Рада Селянських Депутатів зазначає, що буде вважати всі заходи Російського Тимчасового Правительства що до порозуміння в українській справі з українською демократією ширими тільки після того, як Тимчасове Правительство визнає Українську Центральну Раду правомочною заступницею інтересів та виразницею волі українського трудового народу і вступить з нею в співробітництво".

Події політичного характеру пішли своїм шляхом поза відозвою Времен.Правительств.

Після провалу Временного Правительства з відозвою на Україні, Тимчасове Правительство післало до Української Центральної Ради свою делегацію в складі міністрів: Керенського, Церетелі та Терещенка до Києва.

На спільному засіданні міністрів і Президії Центральної Ради було ухвалено "Постанови" Временного Правительства і II Універсалу Центральної Ради.

15.VII. н.ст., 1917 Временне Правительство затвердило "Постанову" ухвалену в Києві, а 16.VII., н.ст. 1917 р. відбулося засідання Центральної Ради, на якому було ухвалено II Універсал.

II Універсал і Постанова Временного Правительства, по своїй суті були актами догодження демократії української і московської в теорії, але в практичному революційному житті вони не дали ніяких реальних наслідків для обох сторін.

- - - - -

Українське трудове селянство у своїх змаганнях до самостійного життя України, ніколи не відділювало державно-політичного від соціально-економічного, ці обидві проблеми йшли разом як в постановах так і в дії, рівнобіжно старалися переводити в життя.

Через війну настав великий упадок економічно-господарський у всіх галузях економіки. Причини: найздоровіші трудові сили поглинула війна, роботи не було кою в достатній мірі, а при тім безгосподарне газардування народним майном і силою.

З попереднього розділу цієї праці відомо, як Тимчасове Правительство трималося свого єдиноділля, але вскорім часі проти російської демократії виступила нова реакційна і контрреволюційна сила генеральська під командою ген. Корнілова. Ця Корніловська авантюра відбулася головно чинно на Україні і зокрема в Києві. Успіх акції ген. Корнілова зніщив би всі здобутки революції, а найбільше потерпіла б Україна, тім, що всі здобутки українського народу до самостійного, тимчасом автономного, життя були б немилосердно знищені. Але Корніловщині було рішуче і скоро ліквідовано спільними силами української і московської демократії.

По ліквідації Корніловщини, в дні 15 - 17 вересня н.ст. 1917 р. відбулася Друга Сесія Всеукраїнської Ради Селянських Депутатів. Всі ухвали прийнято під враженням недавню ліквідовану Корніловщину, а тому й не дивно, що вони відбилися в цих ухилах.

Ось текст ухвалених резолюцій:

"Вислухавши і обговоривши реферати про сучасний політичний момент і про контр-революційний виступ буржуазії на чолі з Корніловщиною, і зазначаючи, що Тимчасове Правительство своїм недовір'ям до українських революційних демократичних організацій стає на перешкоді нормальному їх розвитку та зніщує ґрунт для роботи реакційних і контр-революційних сил; звертаючи далі увагу всієї російської демократії на те, що в гурті корніловців опинилися саме ті елементи, які весь час порожне відноситься до українського визвольного руху й інформації котрих впливали на політику Тимчасового Правительства в українській справі, - Всеукраїнська Рада Селянських Депутатів постановила:

1. Вимагати від Тимчасового Правительства, щоб воно в своїй політиці що-до України керувалося голосом Української Центральної Ради, яка є виразницею інтересів і волі української демократії України.
2. Вимагати від Тимчасового Правительства, щоб воно затвердило, крім вже затверджених, генеральних секретарів для справ: харчової, військової, судової, доріг та пошт і телеграфів і надало Генеральному Секретаріату Української Центральної Ради більше влади і незалежності в роботі на підставі Статуту, ухваленого для Генерального Секретаріату Українською Центральною Радою, поширивши владу Секретаріату на всю Україну /Харківщини, Катеринославщини, Херсонщини, Таврію і ті частини сусідніх губерній, які по етнографічним ознакам належать до України/.
3. Піддержати всіма силами Українську Центральну Раду і Генеральний Секретаріат в боротьбі за інтереси всієї демократії на Україні".

З цих ухвал видно, що українське трудове селянство стало на стороні У.Ц.Ради і без оговорочно підтримувало в усіх змаганнях і боротьбі за самостійне і вільне життя, до якого тоді прагнула Українська Центральна Рада.

По питанню Корніловіщини прийнято таку резолюцію:

"Уважаючи на те, що в боротьбі з контр-революційними повстаннями буржуазії на чолі з Корніловіщи революційні демократичні організації в тилу і на фронті /ради солдатських, робітничих і селянських депутатів та військові комітети/ відіграли велику і рішучу роль, Всеукраїнська Рада Селянських Депутатів визнає необхідним, щоб ці організації безборонно існували та провадили свою діяльність і надалі".

По питанню війни ухвалено:

"Уважаючи, що з кожного дня продовження війни все дужче й дужче руйнується держава, знесилюються оборонці/солдати/ і весь трудовий народ і тим підготовляється певний ґрунт для дійсної і найстрашнішої контр-революції, Всеукраїнська Рада Селянських Депутатів визнає необхідним, щоб Українська Центральна Рада ще раз звернулася до Тимчасового Правительства, аби воно ужило всіх рішучих заходів до негайного скінчення війни і заключення миру між усіма воюючими державами".

Такий революційний активізм українського селянства відразу знайшов свій відгук і відгук в Центральній Раді. В дискусіях по соціально-економічних питаннях /зокрема по земельному питанню/ селянські, робітничі і солдатські депутати в Центральній Раді заявили, щоб Ц.Рада і Ген. Секретаріат біли рішуче і без одкладів задовольнили селянство соціально-економічно, щоб припинити війну, проти участі /коаліції/ у владі дрібно буржуазних політичних партій та порвали зтяжінні і образливі національну гідність українського народу переговори з Тимчасовим Правительством.

Всеукраїнська Рада Селянських Депутатів ухвалила такі постанови:

"Вважаючи на брак продуктів першої необхідності, які виробляються фабриками для потреб селянства, і на виключальну цією недостаткою непомирний зріст цін, Всеукраїнська Рада Селянських Депутатів признає необхідним: заведення контролю над фабрично-заводськими підприємствами з метою: а/ встановлення справедливих твердих цін на виробні промисловості; б/ вироблення - замість предметів роскоші - річой першої необхідності, чим збільшено буде вироб продуктів; в/ правильного розподілення предметів першої необхідності по-їх людністю, переважно через кооперативи.

Російське Тимчасове Правительство повинно подбати про те, щоб знов розпочали роботу ті фабрики, які спалили через недбайливість їх власників.

З огляду на мало демократичний склад багатьох продовольчих комітетів та управ, організованих на початку революції, необхідно - до передачі продовольчої справи новому демократичному земству - побільшити в продовольчих комітетах та управах представництво революційної демократії".

В земельній справі ухвалено таку ухвалу:

"З огляду на те, що справа земельних комітетів обіймається, видатки на них зі скаргу збільшуються, - провести через Українську Центральну Радю затвердження прав земельних комітетів і інструкцію їх діяльності: а/ по завідуванню всіма землями на Україні, б/ по встановленню цін на комітетами заробітної і орендної плати на землю, в/ видання обов'язкових постанов у сільсько-господарській справі".

Щоб переведення в життя цих постанов не гальмувалося і позбавитися непевності з боку присутніх на Україні неповних військових частин, зокрема тих, що брали участь по стороні Корнілова - донські та казаські військові частини - ухвалено:

"домогатися, щоб негайно було виведено з України ті донські козаки, казаські й інші військові частини, які були розміщені на Україні по наказу контр-революційних генералів для охорони поміщицьких інтересів".

На закінчення Сесії були ухвалені такі додатки:

"Передача великих зразкових господарств до рук хліборобських товариств для гуртового господарювання може відбутися тільки за згодою сільських громад та в тім разі, як наїдуться для такого гуртового господарювання охочі люди".

"Взяти як найактивнішу участь у виборах до Російських Установчих Зборів. При виборах бльокуватися з Українською Партією Соціалістів Революціонерів та Українською с.д. роб. Партією, з останньою - при угоді узначалля с.д. земельного програму Селянської Спільноти". /Християк, II, ст. 24-27/

Третя Сесія Всеукраїнської Ради Селянських Депутатів відбувалася в дні 1 - 6 грудня, н.ст., 1917 року. Проїшла вона в неспокійних умовах, коли в Україні провадилася боротьба трьох сил взаємно себе поборюючи: Тимчасове Правительство поборювало Українську Центральну Раду і збільшевізовані військові частини, які готувалися до проголошення більшовицької влади на Україні, ці ж самі більшовики поборювали Тимчас. Правительство і Українську Центральну Раду і Центральна Рада обороняючись проти обох нападників мусила зводити з ними бої. Побідником вийшла Українська Центральна Рада.

Почесним головою Сесії обрано голову Ц. Ради проф. М. Грушевського, до Президії Д. Ісаєвича і П. Христюка /обидва члени УПС-Р/ і по одному представникові від кожної губернії.

На Сесії заслухано доклади з місць і від Центрального Комітету Селянської Спільноти. З доповіді виявилось, що Селянська Спільнота разом з УПС-Р до російських Установчих Зборів виставила спільний список і голосуванню прийняло участь до 70 % населення України, на Полтавщині аж 95 %.

На порядку денному стояло питання виборів до Українських Установчих Зборів, що мало відбутися 27 грудня 1917 р., по цьому питанню ухвалено:

"Всеукраїнська Рада Селянських Депутатів, висловлюючи певну надію, що Збори будуть скликані в свій час, себто 9 січня /ст.ст./ 1918 року, постановляє закликати українське селянство взяти найактивнішу участь у виборах до Українських Установчих Зборів, які мають встановити державний лад на Україні та визначити порядок користування трудовим народом землею і всіма народними багатствами України".

В цей самий час зі сторони московських більшовиків і збільшевізованих національно несповідних агітаторів провадилася кампанія проти Центральної Ради в тій сенсі, що Центральна Рада і Генеральний Секретаріат складені з генералів і поміщиків, тому, мовляв, треба Центральну Раду повалити або переобрати. По цьому питанню Сесія прийняла таку постанову:

"Вбачаючи в агітації російських більшовиків за перевибори Української Центральної Ради бажання захопити владу на Україні в свої руки, Всеукраїнська Рада Селянських Депутатів рішуче протестує проти того і визнає, що такі перевибори в даний момент нічого, крім шкоди українському трудовому народові не принесуть і що питання про перевибори Центральної Ради належить до вирішення не російських більшовиків, а українського трудового народу.

Всеукраїнська Рада Селянських Депутатів зауважує, що трудове селянство на Україні буде рішуче боротися проти всякого втручання в творчу роботу єдиного найвищого правомочного на Україні органу - Української Центральної Ради, склад якої в нинішню жмуть відповідає вимогам організованого трудового селянства".

Агітація московських більшовиків та спроба захопити владу на Україні остаточно переконали українське селянство і все трудове населення України, що більшовики протягають свої руки по владу як перед тим Временне Правительство, Корнілов і старий царський режим. В такій небезпечі свідомі маси українські ще більше затіснили свої ряди і ще більш стали підтримувати Українську Центральну Раду, тим паче, що виданий Центр. Радом III Універсал дня 20.XI.н.ст. 1917 р. розв'язував не тільки проблему державно-політичну, але і проблему соціально-економічну в бажаному напрямку для українського трудового селянства. По питанню III Універсалу Сесія ухвалила таку резолюцію:

"Заслухавши III Універсал Центральної Ради, Всеукраїнська Рада Селянських Депутатів вітає цей великої ваги історичний акт і визнає, що він відповідає дійсним вимогам сучасного життя і що великі реформи, положені Універсалом, як політичні, так і соціально-економічні, одні тільки й можуть забезпечити Україні спокій та добрий порядок і допоможуть довести Українську Народну Республіку до Українських Установчих Зборів, котрі мають остаточно утлубити, поширити і закріпити всі здобутки революції".

В справі утворення всеросійського федерального уряду та інше Сесія ухвалила:

"І. Тимчасова центральна федеративна влада в Росії повинна бути однородною соціалістичною з представництвом від всіх соціалістичних партій - від більшовиків

до народніх соціалістів включно, з обов'язковою участю представників краєвих правительств.

2. Першим завданням центральної влади мусить бути негайне розпочаття мирних переговорів, в яких обов'язково мають брати участь і представники Української Народньої Республіки, котрі повинні дбати про те, щоб не було покривджено інтересів українського народу і щоб не було прилучено українських земель, проти волі населення, до тієї чи іншої держави.

3. З огляду на зашле можливий розрив мирних переговорів через політику імперіалістичних воюючих держав, Всеукраїнська Рада Селянських Депутатів, стоючи на ґрунті негайного закінчення миру, вважає потрібним звернутись до Українців-воjakів з закликом: залишитись на фронті і твердо стояти на варті інтересів українського народу до того часу, поки уповноважені представники Української Народньої Республіки не підпишуть мирного договору".

В справі впорядкування життя на Україні та про організацію місцевих адміністративних апаратів Сесія прийняла такі постанови:

I. 1. Кожна селянська спілка повинна дбати про поширення освіти через закладання бібліотек, улаштування лекцій та вечірних курсів для дорослих, а також, спіраючись на організації "Вільного Козацтва", провадити рішучу боротьбу з анархічними виступами.

2. Звернутись до Генерального Секретаріату, аби найшвидше було видано суворий закон про тих, хто виробляє "самогонку".

3. Звернутись до Генерального Секретаріату з заявою, аби українізація війська, злучена з розташуванням всіх військ по територіальному принципу, провадилась якомога швидше.

4. Звернути особливу увагу на те, аби відповідні органи як найшвидше і в першу чергу проводились в життя ті заходи, які мають задовольнити певні потреби бідніших громадян Української Республіки.

II. 1. Звернутись до Центральної Ради, аби Генеральний Секретаріатом було негайно видано інструкцію про утворення місцевої влади в таких формах: а/ вища влада в губернії належить губерніяльному комітетам, які складаються з представників - по одному - від губерніяльної Народньої Ради, військової Думи, Земельного Комітету, рад робітничих та солдатських депутатів, 4 представників від рад селянських депутатів і одного від губерніяльного комісара; в повітах - повітові комітети, сконструювані на таких же підставах, що й губерніяльні; в межах волости влада має належати волосній народній раді /зємствам/; б/ вище зазначені органи є виконавчими органами Генерального Секретаріату; всі інші органи зації не мають прав робити розпорядження в справах управління.

2. Виборні комісари повинні належати Раді Селянських Депутатів з участю представників рад робітничих і солдатських депутатів". /Християк, II, ст. 61-64, 195/

З наведених постанов бачимо, що Третя Сесія Ради Селянських Депутатів виразно ставала на шлях класового принципу. Практично виходило, що на 10 членів губерніяльного комітету було б тільки 2 - х членів обраних не по класовому принципі, а саме: від земств і дум, обраних по п'ятичленній виборчій формулі. Але Генеральний Секретаріат не сприйняв цих постанов перевести в життя, тому не можна посуджувати як би така форма влади на місцях показала себе в практичній роботі. В цей час вже наступила переоцінка поглядів в соціалістичних політичних партіях і це також відбулося на роботі в самій Всеукраїнській Селянській Спілці, а в Генеральному Секретаріаті деякі секретарі /міністри/ почали соціально - економічні домагання відтягати від негайного переведення в практичне життя. Особливо це відтягання провадилось в Секретаріаті Земельних справ. Прозначились не одностайні погляди на земельну справу і проблеми влади в Центральних Комітетах Української Партії Соціалістів Революціонерів та Української Соціалістично-Демократичної Партії і між членством цих партій. Меншість провідних осіб еволюціонувала вправо, а переважача більшість революціонувала вліво - проголошуючи тези соціальної революції в самостійній Україні. Далі буде.

Нові видання.

В цій рубриці містимо тільки ті нові книжки і збірники, що надіслані до Редакції.

Іван Завзятий: БЛУДНИЙ СИН. Роман в двох частинах. 296 сторінок друку. Видавництво "Дніпрова Хвиля". Мюнхен 1955. Літературна обробка Івана Кошелівця.

З критики: "Блудний син - це символічно зраматизована доля людини, що серед несприятливих обставин і непривітного оточення загублює своє духове і національне "Я", потрапив в чуже море, повне припад і обіцянок кращого життя"... Але повернувшись на рідний національний ґрунт /оточення/ відроджується національна свідомість і та людина кидається у вир боротьби під час революції в 1917 році, як свідомий український патріот. Події описані в часі між двома революціями на Україні 1905 - 1917 рр. Герой роману загинув в обороні свободи і волі України як герой своєї Батьківщини - України.

Книжка читається з захопленням та з приємністю.

Ціна книги 2.00 дол. з пересилкою. Дістати можна від "Українського Гром.Слова":

Ukrainian Community Word, Post Office Box 103, Brooklyn 25, N.Y.

Наукове Товариство Ім. Шевченка: ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА. Словникова частина. Зшиток I. Гасла від А до Багонник. Сторінок 80. Головний редактор проф. д-р. В. Ку-бішович, з гол. редактора проф. М. Глобенко. Видавництво "Молоде Життя" в Мюнхені, 1955 р. Ця Енциклопедія Українознавства вийде в 4 томах - 20 зшитків - 1600 сторінок убористого шрифту в полотняних обкладинках. Ціна в передплаті до появи цілості 50.00 дол., після появи цілості - 60.00 дол. Ціна в іншій валюті відповідає рівновартості долара.

Це видання Е.У. значно розширене і доповнено новими гаслами, проти "Української Загальної Енциклопедії" з року 1936, Львівського видання.

Багато, щоб в далішніх зшитках були вміщені, до осіб українського походження, дати народження а у померлих і дата смерті: день, місяць, рік і місце, а не так як тепер що подано тільки рік.

Таке видання, як Енциклопедія Українознавства потрібне кожному: інтелігентові як справочник, селянинові і робітникові як книга знання.

Замовлення, гроші і кореспонденцію слати на адресу:

Verlag "Molode Zytia" Munchen 2, Dachauer Str. 9/II. W.Germany.

Віра Вовк: ЛЕГЕНДИ. Видавництво "Молоде Життя", Мюнхен. Місце і рік неподані. Книжочка маленького формату, 30 стор. друкованих, містить 6 коротеньких легенд. Дістати можна у видавництві "Молоде Життя" під тою самою адресою, що і Енциклопедію Українознавства. Наша критика буде подана в наступному числі "УГСлова".

"УКРАЇНСЬКИЙ ЗЕРКАЛ". Книжки I, 2, і 3. Видає Інститут для вивчення історії та культури ССРСР в Мюнхені, 1954 - 1955. Книга I, грудень 1954, має 208 стор. друкованих, великого формату. Книга 2, 1955, має 144 стор. друкованих, попереднього формату. Книга 3, 1955 має 208 стор. ц и к л о о т и л е м.

Чому циклоостилем? Зі язики говорять, що Інститут для вивчення... ССРСР, на українських виданнях економить, щоб було за що видати пропагандистські збірники в мовах московській, англійській, німецькій, французькій і інших за відбудову "передрішеної" "єдиної і невіддільної тири народів - Росії".

Може й так!

Ці збірники редагує Видавнича Колегія Наукової Ради Інституту. Відповідальний редактор проф. П. Курінний.

З УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ.

"ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ", суспільно-політичний і науково літературний місячник. Редагує Колегія. Гол.ред. Г.Драбат. Жовтень 1955, Лондон. В статті "Із спогадів про мого батька" Д-р філ.М.Аркас подає дуже цікаві і цінні дані: про великі маєтки Аркасів на Херсонщині /Христофорівка і Богданівка. "Земель у Аркасів було багато, і коном легко не об'їдеш..., не подає тільки свідки ті маєтки взяли?/, про поміщицько-дворянські розкоші і гулянки, як батько став вільнодумцем, народодобцем і демократом, як ходив на досвітки, товаришував з сільськими парубками, "кужиковав" і працював разом з тими селянами і міщанами в місцевому Миколаївському театрі, "Просвіті", хорі і т.д. Річ йде про того самого Миколу Аркаса, що написав відому "Історію про Україну" чи як там вона називається. Спогад читається з зацікавленням про недалеке майбутнє, таке романтичне і розкішне панське безтурботне життя. Все було б гаразд, але панкові Аркасенкові несподобалися оті наші херсонські селяне і міщани, що інколи відважувалися на власну думку і навіть говорили на голос в Миколаївській "Просвіті". Дякує слово Аркасенкові:

"А в товаристві /"Просвіті" - Ред./ не все було гаразд, не все було так, як мріяв та хотів ідеаліст тато. Вскочило туди чимало всякої погани, інтриганів та демократичних хазів з низькопробною "соціалістичною" етикою, що з демонстративною нахабністю поводитися з татом, совали свої лабета та рила /це такий "інтелегентський" панський етикет. Ред./ куди не слід, оперечалися з ним і вносили в життя "Просвіти" ворохобництво та заколоти". Все це до глибини душі обуржало батька, але, сплутаний демократичним статутом товариства, який він сам склав і під яким сам підписався батько досадно відмахувався і казав...- Посади свиню за стіл, а вока її ноги на стіл! Сам випуватий, набрав без усякого розбору босяччі, а ось тепер і розхлюбую кашу...- зустрілися з дійсністю дві протилежні риси батькової натури: панство і демократизм. Просто підходяче до людей, він вимагав з їхнього боку теж простоти, але "в межах субординації", а її саме в "передових" просвітян і не було"...

Аркасенко не може в своїй філософській голові змістити тої простої елементарної істини, що "Просвіта"є на те, щоб нести в широкі народні трудові маси поступ, знання, просвітність; щоб освічений пан чи взагалі інтелігент був добрим учителем, порадиником і помічником для тих малосвічених або неосвічених мас, отого "хазя", "босяка", "кужика" /не "кужика" Ред./ як казали пани й панічі на наших селян хліборобів. Просвіта - демократично культурно-освітня організація, а не панський шток, де проти пана або його пригінного не можна ніякої правди сказати, бо відразу дістане гарашником де попаде або кійків. А Аркаси на своїх величезних маєтках мали велику кількість отих нізких і безвільних "кужиків".

Старий добрий "пан і демократ" Микола Аркас /батько/ по своїй панській звичці привик тільки розказувати, а в "Просвіті" треба було послухати й думку та слово других, авторитарний пан до цього не звик, тому не радо чув думку інших, а свідки й висновок: -Посади свиню за стіл...-

Демократизм не тоталізм, свавільні розкази не мають безкритично виконуватися.

З писаль Аркасенка виходить, що пан-демократ батько мусів зберігати недорканість своєї панської авторитарно-розказуючої натури, а сплюк - по спадковості плішов да-лі батька у обскурантизм митиць віків. Для нього, очевидно, ідеалістичне гасло є слова з "Втеди" Котляревського: -Стої не шевелісь!-

А далі Аркасович філософ продовжує:

"Відкиваючи свій пік старосвітська панськість напоролася в помешканні "Просвіти" на безцеремонне гультайство піонерів нових суспільних течій, які небавом і перемогли, скинувши в прірву безґрунтовний ідеалізм, пережиток споконвічної панської відірваності від життєвої прози, а так само й панство і демократизм "у межах допустимого"; з ними коїть полетіла й вся субординація, з паншівістю, тактом та оглядною чемністю. І став над усім тим розперезаний хаз. На масть, до цієї катастрофи тато не дожив". Микола Аркас, батько, помер 26.III.1909 року.

Цілком правдиво думка, тільки паном ситуації на Україні став не "розперезаний хан" а Український трудовий парид, якого панни, панки і полупанки своїми орієнтаціями на чужих панів завели під Московсько - Польсько - Антантську корину і через їхню орієнтацію тепер наш трудовий парид мусять терпіти нову кріпацьку "суборнативну" неволю під під Московсько-комуністичним імперіалізмом.

В тім же санді числі "Визвольного Шляху" є стаття Б.Озерка "Чому не співпрацюємо з москалями", в якій він пише:

"За московський комунізм відповідає цілий московський парид, а не тільки його "верхівка". "...за наших відповідають... тільки нілі".

Цілком правильно і погоджуємося, але не можемо погодитися з тими неправдами, які автор далі подає.

"На початку 1917-18 рр. більшість українських соціалістичних партій, не питаючи волі народу, погоджувалися на федерацію з Росією. Вони вирішили, що московські марксист-соціалісти, подібно як вони, справжніми інтернаціоналістами і здійснити - муть на практиці соціалістичний ідеал. Це була найважча й трагічна в наслідках міра в соціалізмі, як ідею нових соціальних, суспільних і політичних течій. Міра в соціалістичну чи будь-яку іншу федерацію, яка фактично була зречення: суверенних прав нації в користь федерації, сувереном якої був московський імперіаліст - соціаліст, комуніст, монархіст чи будь-який інший спадкоємець московської імперії".

Нам невідомо хто такий Б.Озерко: його вік і бачення класово-суспільне становище. Коли він віком старший і пошляхського прошарку, або взагалі з хлібоїдів то констатуємо безжовку забриханість, коли ж він віком молодий - то хай напором хоч з книжок успідо - нить собі перобіг української революції і змалювання України до сувереного життя. На шийно заштовпані неправди Б.Озерка подаємо правдиві історичні факти:

1. Українських соціалістичних партій в рр. 1917-1918 було тільки 2, а то - Українська Партія Соціалістів Революціонерів /народницька, селянська/ і Українська Соціалістично-Демократична Робітнича Партія /марксистська, робітничка/. Всі інші партії, хоч і прихильовали червоні розетки і називалися соціалістичними таими не були, вони були антисоціалістичними, ліберально-лівоцентристськими-демократичними і поборювали соціалістів, балачучи своєю "соціалістичністю" селянство і робітництво. На соціалізм тоді була мода і всякі ліберально демократичні ілізми, інші державні та інші урядові підікрували під "соціалістів", інші вони допускалися нечесності!

2. Вже згадані соціалістичні партії були національними партіями і в інтернаціоналізмі не гралися, а кілька інтелігентів, що називали себе інтернаціоналістами, до цих партій не належали і не мали за собою мас. Була це капля в море, а маршкі й вони са- ми побачили підступ і перфідність московських "соціалістів", відмовилися від інтернаціоналізму і стали на ґрунт українських національних соціалістів.

3. Згадані УПСР і УСДРП всі свої праці, як корінні сили, проводили за підтримкою і з порозуміння народних трудових мас, як рушійної сили. З'їзди, конгреси, конференції селянські, робітничі, військовиків, кооперативні, учительства тощо.

Всі чотири Універсали, від автономії до суверенності проголошували Центральною Радою тільки з волі трудових українських мас: воляти, селянства, робітництва тощо, а IV Універсалом 22 січня 1918 р. Центральна Рада проголосила Суверенну Українську Народну Республіку. Цей чин перемогли соціалісти УПСР і УСДРП та неосоціалістична УПС-федералісти і більше ніхто інший! Україна стала сувереном!

4. Суверенність України знівель зрадник ген. Павло Скоропадський, який 29 квітня 1918 р. перевів пуч, за допомогою німців і московської чорносотенно-реакційної офіцери, помішництва і т.д. а 14 листопада 1918 року проголосив федерацію з московськими імперіалістами: "на принципах федеративних повинна бути відновлена давня могутність і сила Всеросійської Держави. В цій федерації Україні належить зайняти одню з перших місць. Її першість /цебто України.Гед./ належить шотупити в справі утворення Всеросійської федерації, якої кінцевою метою буде відновлення Волзької Росії. ...я кличу всіх, з'єднатися біля мене і стати грудьми на захист України і Росії"... /з грамоти П.Скоропадського 14.XI.1918 р./.

Але п.Б.Озерко про це ні словечка, говорить про федерацію соціалістів, якої вони ніколи не робили, а про зраду ген.Павла Скоропадського і інших панів поміщиків не згадує, ніби того нічого не було, а всьому винні соціалісти. Виходить так як у свекрухи з невісткою: - Та ти й сяка й перетака, і те не добре і там не зроблено і там засмітно-но- а невістка відповідає: - Та мене тоді й дома не було! А свекрука своєї: - Хоч тебе дома й не було, так он на жертці висить твоя спідниця! Отак з тими соціалістами у нашої рідненької чорносотенної реакції. Наша авторові рада: як лю старий - то валай і далі, а як молодий - то почитай, простудий, критично розваж і поціркуй і тоді вже піши на підставі історичних документів правду і тільки правду пиши. Не осліпуй себе і і не осліпуй видавців журналу.

На кість, зрада Скоропадського ще в той самий день, соціалістами і українськими тру-
довими масами була реабілітована і знято сором з України відносношися: Суверенності Ук-
раїнської Народньої Республіки. По історичні факти, документів яких по в силі зняти
і переіначити ніякі брехуні і жовчі пансько-поміянські недобитки потіканам.

Незапорочена історична правда: Україну будували українські соціалісти і український трудовий народ, Україну руйнували і віддавали в неволю український народ українські пани, підпани і полупани за своєї особисті матеріально-економічні вигоди, колись, в 1918-1919 роках і тепер. Даремна ваша праця, що вийшло - вже не вернеться!

"БАТЬКІВЩИНА", Торонто, 5.XI.1955 в замітці "Чи є гетьманщи в УРСРА?" пише: "Свобода" ч.204 подала "Звернення у 37 роковини І-го листопада 1918 р." Чому УРСРА не видає поважного звернення у 37-лі роковини відродження Другої Гетьманщини Гетьмана Павла..."

Наш маленький запит: а коли ж було відродження Першої Гетьманщини?

Наша думка: шкода, що українські газети не відзначувать листопадової зради "гетьмана" Павла Скоропадського, якої він доконав 14 листопада 1918 року - федерація з московь-киги генералити для відбудови "Єдиної і невідлюмої Росії". Читай статтю вище!

УВАГА! УВАГА! УВАГА! Приймається передплата на IV річник журналу "Українське Громадське Слово" що буде виходити в 1956 році, в Новім Йорку. Виходитиме місячно по 24 стор. цін: сапалі способом що й тепер і з тиж: же сапалі програмою. Передплата вносить річно 3.50 дол., піврічно 1.80 дол. Ціни в іншій валюті відповідають рівновартості долара. За зложеної дар на Пресний Фонд "УГСлова" наперед дякуємо. Заключення, гроші, листи і всю іншу кореспонденцію слати на адресу:

Ukrainian Community Word, Post Office Box 103, Brooklyn 25, N.Y., U.S.A.

В Бібліотеці "Українського Громадського Слова" виїхала нова книжка: "Українська Ката" спогади Павла БОГАНЬКОГО і Михайла ШАНОВАЛА про організацію, редагування і видання журналу "Українська Ката" в Києві, в роках 1909 - 1914; про тодішнє суспільно-політично і літературно життя. Книжка має 50 сторінок і портрети П.Боганького та М.Шановла, показник 277 імен і показник 50 пресових органів, що згадуються в цих спогадах.

Ціна тільки 1.00 дол., для книгачів і колекціонерів велика знижка. Замовлення і гроші за книжку/книжки/ посилати на адресу "Українського Громадського Слова", як вище.

Наших ВП. читачів - передплатників, які ще не випіняли передплати за 1955 рік, просимо випіняти передплату. Не чиніть на листові упікання. Незабудьте на Пресовий Дякую! Фонд "УГСлов". Редакція.